

12.09.2017

Asia/5

§ 84

Kaupunkiympäristölautakunnan lausunto kaupunginhallitukselle Helsingin keskustan valtuustoryhmän valtuustoaloitteesta koskien kaupunkilaisten omaehtoista toimintaa

HEL 2017-006089 T 00 00 03

Lausunto

Kaupunkiympäristölautakunta antoi kaupunginhallitukselle Helsingin keskustan valtuustoryhmän valtuustoaloitteesta koskien kaupunkilaisten omaehtoista toimintaa seuraavan lausunnon:

Helsinki on toteuttanut johtamisjärjestelmän muutoksen, jossa siirryttiin pormestarimalliin, toimialalautakuntiin ja toimialoihin. Tässä valmistelussa lähtökohtana oli, että Helsingissä ei siirrytä alueellisiin toimieliimiin. Uusi johtamisjärjestelmä tarjoaa erinomaisen mahdollisuuden tehdä asioita aikaisempaa koordinoitummin ja kehittää alueellista osallisuutta nykyistä toimivammaksi. Asioiden valmistelu ei enää tapahdu virastokohtaisesti, vaan laajemmin toimialalla. Tämä antaa hyvät edellytykset tarjota kaupunkilaisille paremmat ja monipuolisemmat alueellisen osallisuuden mahdollisuudet.

Kaupungin uuden osallisuusmallin valmistelussa alueellisen osallisuuden kehittäminen on ollut yksi keskeisistä elementeistä. Kaupunkiympäristölautakunta pitää tärkeänä, että alueellisen osallisuuden näkökulma toteutuu kaupungin toiminnassa nykyistä paremmin ja jokainen toimiala asettaa tähän kytkeytyviä kehittämistavoitteita ja seuraa niiden toteutumista.

Kaupunkiympäristölautakunta ei pidä tässä vaiheessa perusteltuna aloittaa selvitystyötä kaupunginosavaltuustojen perustamisesta. Osallisuuden kehittymistä on kuitenkin seurattava tiiviisti ja kyettävä arvioimaan tilannetta uudelleen, kunhan uuden johtamisjärjestelmän ja uudistetun organisaation toiminnasta on saatu enemmän kokemuksia.

Toinen tärkeä osa osallisuusmallia on osallistuvan budjetoinnin laajentaminen. Osallistuvassa budjetoinnissa on syytä huolehtia alueellisesta kattavuudesta. Alueellisuuden näkökulmasta on tärkeää varmistaa, että osallistuvan budjetoinnin kautta eteneviä kaupunkilaislähtöisiä ideoita toteutetaan eri puolilla Helsinkiä.

Kaupunkiympäristölautakunnan toimialalla esimerkiksi täydennysrakentamisen merkitys tulee kasvamaan. Jatkossa yhä isompi osa kaupunkirakentamisesta on täydennysrakentamista olemassa olevissa kaupunginosissa. Tämä on haasteellista ja merkitsee myös sitä, että kaupunki-

Postiosoite

HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunkiymparisto@hel.fi

Käyntiosoite

Sörnäistenkatu 1
Helsinki 58

Puhelin

Faksi

Y-tunnus

Tilinro

Alv.nro

12.09.2017

laiset on kyettävä ottamaan ennakoivasti mukaan kaupungin kehityksestä käytävään keskusteluun. Kaupungin on kyettävä myös nivomaan kaupunkilaislähtöiset kehitysajatukset nykyistä paremmin mukaan osaksi suunnitteluprosessia. Tässä tarvitaan toimivaa vuoropuhelua kaupunkilaisten kanssa kaupunginosatasolla.

Kaupunkiympäristölautakunta pitää tärkeänä, että kaupunkiympäristön toimiala edistää avointa vuoropuhelua kaupunkikehityksestä, kehittää alueellisen osallisuuden käytäntöjään, on mukana kaupunkitasoisessa alueellisen osallisuuden kehittämisessä ja tekee tiivistä yhteistyötä toimialojen välillä, hyödyntää aikaisempia parhaita käytäntöjä sekä asettaa tavoitteita toiminnan tuloksellisuudelle ja vaikuttavuudelle ja seuraa tavoitteidensa toteutumista. Toimialan on myös varmistettava riittävät resurssit osallisuuden parantamiseen tähtäävien tavoitteiden toteuttamiseksi.

Esittelijä

vs. kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Silja Hyvärinen

Lisätiedot

Heikki Mäntymäki, viestintäpäällikkö, puhelin: 310 37368
heikki.mantymaki(a)hel.fi

Liitteet

1 Keskustan valtuustoryhmän ryhmäaloite Kvsto 17.5.2017 asia 15

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Lausuntoehdotus

Lausunto on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Uudessa johtamisjärjestelmässä lähtökohtana on ollut, että kaupunkiin ei perusteta kaupunginosavaltuustoja tai vastaavia virallisia toimielimiä. Tavoitteena on kuitenkin alueellisen osallistumisen kehittäminen. Toimialamalliin siirtyminen antaa tähän varsin hyvät lähtökohdat. Kaupunkiympäristön toimialalla tämä tarkoittaa sitä, että koko kaupungin rakentumisen prosessi on yhden toimialan alla. Toimialalla voidaan siis kehittää menetelmiä, joilla kaupunkilaiset saadaan aikaisempaa paremmin ja aikaisempaa varhaisemmin mukaan kaupungin tulevaisuudesta käytävään keskusteluun. Enää asioita ei tehdä sirpaleisesti virastoittain, vaan voidaan lähestyä kaupungin kehittämistä kokonaisvaltaisemmin.

Postiosoite

HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunkiymparisto@hel.fi

Käyntiosoite

Sörnäistenkatu 1
Helsinki 58

Puhelin

Faksi

Y-tunnus

Tilinro

Alv.nro

12.09.2017

Kaupunkiympäristön toimialalla on jo otettu askeleita alueellisen osallisuuden kehittämiseksi. Alueellista vuorovaikutusta on kokeiltu esimerkiksi Raide-Jokerin suunnittelussa, Meri-Rastilan uudistuksessa sekä Malminkartanon kehitystyössä. Uusia osallisuuden tapoja on kokeiltu myös Jakomäessä, missä alueen keskiosaa kehitetään niin sanotulla allianssimallilla, jossa kaupunki toimii yhdessä yksityisten toimijoiden kanssa hankkeen ideavaiheesta toteutukseen. Jakomäessä ideoita alueen ja tilojen kehittämiseen pyydettiin alueen asukkailta ja muilta toimijoilta tulevaisuustyöpajassa.

Kuluvan syksyn aikana on käynnistymässä pilotti, jonka kuluessa lähdetään valmistelemaan Herttoniemi-visiota. Tavoitteena on saada aikaiseksi kaupunginosavisio, joka on luonteeltaan strateginen. Herttoniemen visioprosessissa tavoitteena on tunnistaa alueen kehittämisen suuntia ja avata konkreettisia mahdollisuuksia rakentavalle yhteistyölle. Herttoniemen visiotyö tuo yhteen alueen toimijat sekä Helsingin kaupungin organisaatiomuutoksen tuloksena syntyneen uuden kaupunkiympäristön toimialan. Työtä koordinoidaan myös yli toimialarajojen.

Visioprosessilla tarkoitetaan yhteisymmärryksen rakentamista siitä, mitä paikallisyhteisö toivoo tulevaisuudeltaan, ja päätöksentekoa siitä, miten tuo tulevaisuus saavutetaan. Hankkeessa hyödynnetään ”community visioning” –lähestymistapaa, jonka ytimessä on siirtyminen reaktiivisesta proaktiiviseen paikalliseen osallisuuteen. Herttoniemeläisiltä ei kysytä: ”pidätkö tästä ratkaisusta?”, vaan ”millainen Herttoniemi olisi parhaimmillaan?”.

Visiotyöhön kytketään ensisijaisesti kolme ajankohtaista prosessia: Länsi-Herttoniemen kaavoitus, Herttoniemen yleisten alueiden ja viheralueiden aluesuunnitelman päivitys sekä alueen tiloihin liittyvä palvelutarveselvitys. Alueellisia tarpeita, prioriteetteja sekä resursseja koskeva tieto voidaan koota osana visioprosessin tiedonkeruuta ja käsitellä kootusti osana prosessia. Kaupunginosavisio sijoittuu yleiskaavoituksen ja asemakaavoituksen välimaastoon ja kytkee kaavoituksen osaksi alueen monitahoista kehittämistä.

Alueen yhteisen vision kokoamiseen käytetään monipuolisia menetelmiä. Alueen asukkaita pyritään saamaan mukaan prosessiin mahdollisimman laaja-alaisesti. Tämä tarkoittaa paikallisesti tärkeiden ryhmien tunnistamista ja heidän tavoittamistaan. Herttoniemen sisällä tulee huomioida alueiden erilaisuus, sosioekonomiset tekijät sekä erilaiset intressit. Visioprosessista kerättyjä kokemuksia voidaan jatkossa hyödyntää muissa alueellisissa hankkeissa eri puolilla Helsinkiä.

Alueellista osallisuutta voidaan siis jo nyt toteuttaa hyvin laajalla keinovalikoimalla. Helsingissä on käytössä alueellisia keskustelufoorumeja,

kaupunki järjestää alueellisesti kohdennettuja kyselyjä ja haastatteluja, toimiala osallistuu kaupunginosien tapahtumiin, tekee tiivistä yhteistyötä alueellisten järjestöjen kanssa ja on kehittänyt alueellista viestintää ja tapahtumatarjontaa. Rohkaisevia kokemuksia on saatu esimerkiksi Itä-Helsingin kaavapäivästä Vuotalossa Vuosaarella ja Lähiöprojektin eri puolilla Helsinkiä järjestämistä lähiömessuista.

Myös eri alueita otetaan suunnittelussa ja vuorovaikutuksen järjestämisessä jo nykyisinkin huomioon. Esimerkiksi monikulttuurisessa Meri-Rastilassa haluttiin erityisesti selvittää maahanmuuttajien näkemyksiä ja toiveita maankäytön suunnittelusta sekä osallistumishalukkuutta ja -valmiuksia. Tutkimusten tuloksena havaittiin, että maahanmuuttajataustaiset asukkaat arvostavat Meri-Rastilassa samoja asioita kuin kantasuomalaisetkin; kylämäisyyttä, yhteisöllisyyttä ja luonnonläheisyyttä. Kaupunkisuunnitteluun osallistuminen kiinnostaa aktiivisia, mutta vaikuttamismahdollisuuksista ei ole tietoa ja koetaan, että kuvina esitetyt suunnitelmat ovat jo päätettyjä ja ratkaisut on tehty jossain ylempänä. Osallistumisen kynnyks on korkea ja myös kielitaidon puute estää tiedon saamista ja osallistumista. Tämä on jatkossa yksi alueellisen osallisuuden ja viestinnän kehittämisen osa-alueista.

Kaupunkiympäristön toimialaan liittyen myös katu- ja viheralueiden aluesuunnitelmien sekä hoito- ja kehittämissuunnitelmien laadinnassa kaupunkilaisia osallistetaan eri tavoin. Tyypillisiä ovat esimerkiksi alueelliset sidosryhmätilaisuudet, asukaskyselyt, maastokävelyt, työpajat ja muut asukastilaisuudet.

Helsinki on saanut hyviä kokemuksia myös kaupunkilaisten raadin käytöstä. Kaupunkilaisten raatia käytettiin esimerkiksi onnistuneet Helsingin pysäköintipolitiikan valmistelussa. Tämä oli myös yksi kaupungin demokraatiopilottihankkeista. Tämän tyyppiset raadit soveltuvat kansainvälisten tutkimusten mukaan hyvin etenkin hankalien strategisten kysymysten pohdintaan. Esimerkiksi Toronton kaupunki käyttää kaupunkilaisista koottua Urban Review Panelia. Torontossa kokemus on ollut rohkaiseva. He ovat tällä tavoin saaneet edustavamman kansalaisnäkemysten kuin perinteisillä vuorovaikutuksen menetelmillä.

Asukaspaneelia on kokeiltu myös kahdessa eri yleisten alueiden ylläpidon urakassa, Kontulassa ja Pakilassa. Paneelit käynnistettiin 2014. Kontulan urakassa kokeiltiin myös Kerro kantasi -palveluun tehtyä osallistavan budjetoinnin peliä. Asukkaat saivat pelissä asetella penkkejä, roska-astioita ja kukkaruukkuja kartalle. Asukkaiden toiveet käytiin läpi ja eniten toivotut toteuttamiskelpoiset toiveet toteutettiin.

Lausuntopyyntö

Postiosoite

HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunkiymparisto@hel.fi

Käyntiosoite

Sörnäistenkatu 1
Helsinki 58

Puhelin

Faksi

Y-tunnus**Tilinro**

Alv.nro

12.09.2017

Asia/5

Kaupunginkanslia on pyytänyt kaupunkiympäristölautakuntaa antamaan asiasta lausunnon kaupunginhallitukselle 29.9.2017 mennessä.

Esittelijä

vs. kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Silja Hyvärinen

Lisätiedot

Heikki Mäntymäki, viestintäpäällikkö, puhelin: 310 37368
heikki.mantymaki(a)hel.fi

Liitteet

1 Keskustan valtuustoryhmän ryhmäaloite Kvsto 17.5.2017 asia 15

Oheismateriaali

1 Allekirjoitettu Keskustan valtuustoryhmän ryhmäaloite Kvsto 17.5.2017 asia 15

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano